

IRENA KŘIVÁNKOVÁ

TETRAMIN

4. 2. – 26. 3. 2017

„TETRAMIN“
IRENY KŘIVÁNKOVÉ

“TETRAMIN”
OF IRENA KŘIVÁNKOVÁ

Letos je to dvacet let, co Irena Křivánková vstoupila na veřejnou uměleckou scénu svou první samostatnou výstavou. V té době, v roce 1997, ještě studovala malbu u Jiřího Načeradského na Fakultě výtvarných umění v Brně. Její učitel, významný představitel české figurativní malby a čelní protagonist a tzv. české grotesky šedesátých let dvacátého století, se velkou měrou vepsal do prvních Ireniných obrazů. Expresivně deformované figury ve vypjatých situacích (sice z normálního života, ale zároveň jaksi „nenormální“) rezonovaly i s expresivně pojatou linií Neue Wilde 80. let, tedy směrem, jenž agresivně a křiklavě komentoval scény ze života. Irena Křivánková tehdy vytvořila obrazy, které byly velmi silné svou výrazovou nadsázkou, emocionalitou a mnohé z nás jistě překvapily i tím, že expresivní figurace může být znovu a znovu opakována a při tom být nositelem aktuálních pocitových sdělení.

Současná výstava Ireny Křivánkové nabízí obrazy z let 2015-2017. Kdoby znal jen autorčiny počáteční divoké figurativní obrazy, řekl by, že se jedná o úplně jiného malíře. V době studií byl pro Irenu Načeradský velmi důležitý a dá se říci, že profesorova malířská poloha nebyla pro jeho žačku ani cizí (Křivánková je totiž emocionální člověk se spontánními prožitky). Avšak Irena v sobě postupně začala objevovat i jiné roviny své osobnosti.

Za vším stojí Křivánkové „vnitřní“ svět – svět vlastních pocitů, svět, jenž je živěn intuitivním vnímáním skutečnosti, které se nezabývá ani tak „jeovou slupkou“ předmětů a dění, ale spíše se vztahuje k něčemu, co se děje „za“ nebo nějak „neviditelně“. U Ireny funguje jakési propojení s oním „nejevovým“ a z něj se hromadí v její hlavě pocity (spíše se tam usazují v obrazech různé živočišné (spíše jakési imaginární potvory - ale živočišné). Dnes jsou tu jen „prázdné krajiny“ (jsou to vůbec krajiny v běžném slova smyslu?), v nichž není ani stopa po lidských či zvířecích organismech. Jsou to krajiny ticha, ale ne bez života a už vůbec ne bez dění.

A ještě jedna věc se proměnila. Na počátku malířské éry používala Křivánková rozmáchlý, spontánní rukopis tryskajících barevných tahů, který nedovoloval vykreslovat detaily a budovat „renesanční“ hloubku prostoru. Nyní jsou obrazy daleko víc 3D a některé části plátna jsou téměř veristicky propracované. Třeba vodní hladina v obraze Snění je až věcně fotograficky sugestivní a kontrastuje s celkovou atmosférou obrazu, který jako by se nevztahoval k žádné nám známé konkrétní realitě. Možná je to příběh o něčem, co jsme nezažili – co bylo už dávno před námi, nebo co teprve bude. Jakési sci-fi. Já si třeba při pohledu na dílo Snění vybavím Hvězdné války a scénu, kdy Luke ztroskotá v bažinaté krajině na planetě Dagobah.

Poslední obrazy Ireny Křivánkové vznikly po té, co dostala akvárium. Vodní elementy byly přítomné i dříve, ale teď převládly. Obraz Tetramin je vlastně pohledem do akvária (odtud název: tetramin je krmivo pro rybičky. Jsou to jakési vločky, které zvolna klesají skrze vodní hmotu směrem ke dnu, když je do akvária nasypeme). Jenže je to opravdu nádržka pro rybičky? Skrze autorčinu imaginaci jde najednou o něco jiného. Je to výjev z neznámých končin, podobně jako tomu bylo v obraze Snění.

Malby Ireny Křivánkové účinkují velmi enigmaticky. Je to svět záhad. Ale zároveň ony záhady na mě působí dost konkrétně. Možná to jsou obrazy mikrosvětla zkoumaného biochemiky anebo možná vesmírné makrosvěty, jimiž se zabývají astrofyzici. Možná, že světy obrazů Ireny Křivánkové jsou nedosažitelné jen zdánlivě.

www.krivankova.com

This year marks the 20th anniversary of Irena Křivánková's first solo art show and her joining the public art scene. The year was 1997 and she was still studying painting at the Faculty of Fine Arts in Brno under Jiří Načeradský. Himself a prominent Czech visual artist specializing in figures, and the leading protagonist of the so-called Czech Grotesque of the 1960s, he was a major influence on Irena's first paintings. Expressively deformed figures in tense situations (depicting everyday life in through a prism of abnormality) resonated strongly with the expressive line of the 1980s Neue Wilde – a movement that commented loudly and aggressively on scenes of everyday life. During that time, Irena Křivánková created paintings that were striking in their expressive hyperbole and emotionality, surprising many that expressive figuration could be repeated over and over while carrying relevant messages through sensation.

Křivánková's current exhibition presents her paintings from 2015-2017. To those who only know her early pieces on figuration, these paintings would seem like the work of a completely different artist. Načeradský was very important for Křivánková during the course of her studies and one might say that the professor's artistic approach was not at all unfamiliar to his student, as Křivánková herself is an emotional being with immediate, spontaneous experiences. Gradually, however, she started discovering other layers and angles to her own self as well.

It all comes down to Křivánková's world – full of her own sensations, nourished by her intuitive perception of reality that doesn't dwell on the „apparent layer“ of objects and events, but rather that which is related to something that occurs „beyond“ or is „unseen“. Irena is curiously connected to the „non-apparent“ and taps it with her mind (or rather lets it settle in her mind subconsciously). These impressions then materialize on the canvas. One could assert that that the author's paintings are a metaphor, conveying notions and concepts of something that cannot be learned or grasped empirically, not even painted on canvas directly, as the human eye is unable to perceive it in reality. Irena Křivánková is therefore still „herself“. Still revolving around the realm of her own experiences. She is just shifting her artistic position: from expressive figuration all the way to paintings that are surprisingly calm. Up until not too long ago, her paintings used to feature various animals (or, rather, imaginary creatures – but still forms of life). Today, there are just „empty landscapes“ (are they actually landscapes in the common sense of the word?) without any trace of human or any other kinds of organisms. They are silent sceneries, but not without life and certainly not without action.

But there is one other thing that has changed. In her early artistic days, Křivánková used sweeping, spontaneous movements with gushing, colourful strokes that didn't allow her to render details or create „renaissance“ sense of depth. Now, her paintings have a much more three-dimensional and some parts of the canvas seem elaborated to an almost veristic level. For example, the water surface in the painting Snění is almost photorealistic in its suggestiveness and is in stark contrast to the overall atmosphere of the piece, which seems to lack any relation to a tangible known reality. It may be a story of something we haven't experienced or even lived through – something that was long before us or will be long after us. Some kind of science fiction. Looking at the Snění piece, I personally recall Star Wars and the scene where Luke crash lands in a swamp on Dagobah.

The newest paintings by Irena Křivánková were created after she had gotten a home aquarium. Water elements had been present in her work before, but now they are dominating it. The painting Tetramin is basically a look inside an aquarium (hence its name – Tetramin is a type of dry fish food in the form of flakes. When thrown in the fish tank, they slowly fall to the bottom through the aqueous matter). Is it really a fish tank, though? Viewed through the lens of the author's imagination, the picture suddenly changes into something different. It is a scene from unknown lands, like the Snění piece.

Paintings by Irenka Křivánková have a very enigmatic effect. Hers is a world of mystery. Still, the mysteries feel quite tangible. They may be images of the microcosm analysed by biochemists. Or, they may depict macrocosms of the outer space, explored by astrophysicists. Maybe the worlds of Irena Křivánková's paintings are not as unreachable as they seem.

www.krivankova.com

PhD. Ivona Raimanová
kurátorka výstavy/exhibition curator

ČERNÁ LABUŤ
art&event gallery